

روند تحصیلی فارغ التحصیلان مامایی و دانشجویان ورودی سال های

۷۶-۱۳۷۱، دانشگاه علوم پزشکی بابل

مولود آقاجانی دلاور^{۱*}، شبنم امیدوار^۲

۱- عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی بابل

سابقه و هدف: یکی از روشهای قابل توجه در ارزیابی نظام آموزشی دانشگاهها وضعیت روند تحصیلی فارغ التحصیلان رشته‌های مختلف در دوران تحصیلی می‌باشد. بدین منظور وضعیت روند تحصیلی دانشجویان رشته مامایی دانشگاه علوم پزشکی بابل مورد بررسی قرار گرفت.

مواد و روشها: این مطالعه توصیفی - تحلیلی بر روی کلیه ۱۲۰ نفر از فارغ التحصیلان رشته مامایی ورودی سالهای ۷۶-۷۱ انجام شد و اطلاعات لازم از بایگانی آموزشی دانشگاه گردآوری شد.

یافته‌ها: وضعیت تحصیلی دانشجویان ورودیهای ۷۶-۱۳۷۱ تفاوت قابل ملاحظه‌ای نداشت در ارتباط با خصوصیات دموگرافیک و چگونگی وضعیت تحصیلی دانشجویان، نتایج نشان داد که دانشجویان زیر ۲۰ سال و مجرد میانگین دروس (۱۶/۶) در مقایسه با میانگین دروس دانشجویان غیرخوابگاهی (۱۶/۱) وضعیت بهتری داشتند و ارتباط بین وضعیت سکونت دانشجویان با میانگین دروس معنی‌دار بوده است ($p < 0/008$). همچنین بین وضعیت روند تحصیلی دانشجویان با سهمیه‌های مختلف ارتباط معنی‌داری وجود داشت ($p < 0/000$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج این مطالعه بر لزوم توجه بیشتر مسئولان آموزش به نحوه پذیرش دانشجو و فراهم نمودن امکانات لازم جهت تسهیل در امر تحصیل دانشجویان متأهل تأکید می‌شود.

واژه‌های کلیدی: فارغ التحصیلان، رشته مامایی، وضعیت آموزشی، مقطع تحصیلی.

مقدمه

بیش از صدسال است که مراکز آموزش مامایی در دنیا به آموزش مامایی می‌پردازند و از سال ۱۹۷۰ تعداد محدودی از ماماها، مطالعات تحقیقاتی در زمینه مامایی را شروع نمودند، به سرعت تعداد ماماهاهایی که تحقیق می‌کنند افزایش یافت. دانشگاههای متعددی که از سال ۱۹۰۲ تا به امروز به این امر مهم اهتمام می‌ورزند درصدد بهبود کیفیت آموزش مامایی تلاش می‌نمایند (۱). از آنجائیکه یکی از ارگان

ضروری و اجتناب‌ناپذیر در بهبود کیفیت نظام آموزشی، ارزیابی مداوم و مستمر در وضعیت روند تحصیلی دانشجویان در مقاطع آموزشی می‌باشد. بر این اساس مسائل، موارد و شرایطی که به این روند مؤثر و یا با آن در ارتباطند، اهمیت خاصی می‌یابد. عوامل متعددی بر روند تحصیلی دانشجویان تأثیر گذارند از جمله، معدل کل دیپلم (۲)، انگیزه و هوش (۳) وضعیت اقتصادی خانواده (۴) سهمیه پذیرش در دانشگاه

تحصیلی (۸) و غیره. این مطالعه به منظور بررسی اداره آموزش دانشگاه جمع‌آوری شد اطلاعات مربوط به متغیرهای زمینه‌ای نیز از طریق پرسشنامه عمومی که دانشجویان در هنگام ثبت‌نام اولیه تکمیل کرده‌اند و کارنامه دیپلم موجود در پرونده دانشجویی بدست آمد. جهت ارزیابی و تفسیر یافته‌ها و آزمون فرضیه‌های آماری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و روشهای آماری توصیفی و استنباطی شامل مقایسه میانگین‌ها، تحلیل و واریانس یک طرفه استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج نشان داد که روند وضعیت تحصیلی دانشجویان نسبت به سالهای ورود آنها تفاوت قابل ملاحظه‌ای ندارد. بالاترین میانگین دروس (۱۶/۹) و نیز کمترین سهمیه، شاهد (۰٪) مربوط به ورودیه‌های سال ۱۳۷۴ است و اختلاف معنی دار نمی‌باشد (جدول ۱).

(۵) وضعیت سلامت روانی (۶) محل سکونت (۷) علاقه روند تحصیلی دانشجویان مامایی و ارتباط آن با برخی مشخصه‌ها انجام شد تا به تبع آن گامی در جهت مرتفع‌سازی مسائل و مشکلات مرتبط با وضعیت تحصیلی دانشجویان برداشته شود.

مواد و روشها

این مطالعه توصیفی - تحلیلی بصورت سرشماری بر روی کلیه پذیرفته‌شدگان (۵ دوره تحصیلی) دانشجویان رشته کارشناسی مامایی ورودیه‌های ۷۶-۱۳۷۱ مشتمل بر ۱۲۰ نفر انجام شد. کلیه ۵ دوره به عنوان نمونه در نظر گرفته شدند اطلاعات در زمینه میانگین دروس دانشجویان، طول مدت تحصیل سال ورودی سن ورود به دانشگاه، فاصله بین اخذ دیپلم و قبولی دانشگاه، وضعیت تأهل، نوع سهمیه، معدل کل دیپلم و نوع دیپلم و وضعیت سکونت خوابگاهی و غیر خوابگاهی از طریق کارنامه دانشجویان، موجود در بایگانی

جدول ۱. توزیع فراوانی مطلق و نسبی دانشجویان بر حسب سال ورود، معدل دیپلم، میانگین دروس و مدت تحصیلی

تعداد (%)	معدل دیپلم \pm انحراف معیار	میانگین دروس \pm انحراف معیار	مدت تحصیلی \pm انحراف معیار
سال ورود			
۱۳۷۱	۱۶/۸ \pm ۱/۷	۱۶/۶ \pm ۱/۱	۴/۳ \pm ۰/۶
۱۳۷۳	۱۶/۹ \pm ۱/۶	۱۶/۲ \pm ۱/۱	۴/۱ \pm ۰/۵
۱۳۷۴	۱۷/۸ \pm ۱/۰	۱۶/۹ \pm ۰/۷	۴/۱ \pm ۰/۵
۱۳۷۵	۱۶/۵ \pm ۲/۴	۱۶/۱ \pm ۱/۳	۴/۱ \pm ۰/۳
۱۳۷۶	۱۷/۲ \pm ۱/۴	۱۶/۴ \pm ۰/۹	۴ \pm ۰/۰
جمع	۱۷/۰ \pm ۱/۷	۱۶/۵ \pm ۱/۱	۴/۱ \pm ۰/۴
وضعیت تاهل			
مجرد	۱۷/۲ \pm ۱/۵	۱۶/۶ \pm ۱/۰	۴/۱ \pm ۰/۳
متاهل	۱۵/۴ \pm ۲/۱	۱۵/۴ \pm ۱/۳	۴/۵ \pm ۰/۷
جمع	۱۷/۰ \pm ۱/۷	۱۶/۵ \pm ۱/۱	۴/۱ \pm ۰/۴
نوع سهمیه			
منطقه ۱	۱۷/۳ \pm ۱/۳	۱۶/۸ \pm ۱/۳	۴/۰ \pm ۰/۲
منطقه ۲	۱۷/۳ \pm ۱/۲	۱۶/۵ \pm ۱/۲	۴/۱ \pm ۰/۰
منطقه ۳	۳/۰ \pm ۱/۱	۱۶/۷ \pm ۱/۳	۴/۵ \pm ۰/۵

شاهد	۱۰(۸/۳)	۳/۰±۱/۱	۱۴/۵±۱/۹	۴/۵±۰/۵
جمع	۱۲۰(۱۰۰)	۱۷/۰±۱/۷	۱۶/۵±۱/۱	۴/۱±۰/۴

* = نامشخص ۳ نفر ** = نامشخص ۲ نفر

میانگین سن دانشجویان ۱۹/۴ بوده و اکثریت دانشجویان (۸/۰۴۰٪) ۱۹ سال داشتند و میانگین فاصله زمان دیپلم و ورود به دانشگاه ۱/۲ سال بود و در ارتباط با خصوصیات دموگرافیک و میانگین دروس واحدهای مورد پژوهش، دانشجویان با بالاترین میانگین کل دروس (۱۶/۶±۱) در طول هشت ترم تحصیلی صرفاً به گروه سنی زیر ۲۰ سال تعلق دارد و دانشجویان با کمترین میانگین کل دروس (۱۵/۳) متعلق به گروه سنی ۲۲ به بالا می باشد و اختلاف معنی داری بین میانگین کل دروس و سن دانشجویان وجود دارد (p<۰/۰۰۰۲).

از نظر وضعیت تأهل نیز دانشجویان مجرد با میانگین دروس ۱۶/۶ با طول مدت تحصیلی ۴/۱ سال در مقایسه با میانگین دروس دانشجویان متأهل ۱۵/۴ و با طول مدت تحصیلی ۴/۵ سال از موقعیت بهتری برخوردار بودند و ارتباط معنی داری بین وضعیت تأهل با میانگین دروس (p<۰/۰۰۰۸) و با طول مدت تحصیلی (p<۰/۰۰۰۱) وجود دارد. از نظر وضعیت سکونت، دانشجویان خوابگاهی، با میانگین دروس (۱۶/۶) در مقایسه با میانگین دروس دانشجویان غیرخوابگاهی (۱۶/۰۱) وضعیت بهتری داشتند و ارتباط بین وضعیت سکونت دانشجویان با میانگین دروس معنی دار بوده است (p<۰/۰۰۰۸).

در ارتباط با نوع دیپلم و معدل کل دیپلم و سهمیه‌های مختلف، اکثریت دانشجویان ۱۱۶ نفر (۹۶/۷٪) دیپلم علوم تجربی و میانگین معدل دیپلم ۱۷/۰ و بالاترین معدل دیپلم مربوط به سهمیه منطقه ۳ (۱۷/۷) و پائین ترین معدل مربوط به سهمیه شاهد (۱۳/۰) بوده و اختلاف معنی داری بین معدل کل دیپلم و سهمیه‌های مختلف وجود دارد (p<۰/۰۰۰).

در ارتباط با وضعیت روند تحصیلی دانشجویان با سهمیه‌های مختلف، بیشترین تعداد مربوط به سهمیه منطقه ۲ با توزیع فراوانی نسبی ۵۶/۷٪ و کمترین تعداد مربوط به

سهمیه شاهد ۸/۳٪ می باشد. دانشجویان با بالاترین میانگین دروس (۱۶/۸) به سهمیه منطقه ۱ اختصاص دارد و دانشجویان با پائین ترین میانگین دروس (۱۴/۵) به سهمیه شاهد تعلق دارد. بین وضعیت روند تحصیلی دانشجویان با سهمیه پذیرش دانشجویان ارتباط معنی دار وجود دارد (p<۰/۰۰۰) (جدول ۱).

بحث

بر اساس یافته های این پژوهش اختلاف عمده ای در وضعیت تحصیلی دانشجویان بر اساس وضعیت تأهل وجود دارد دانشجویان متأهل که با معدل دیپلم پائین تر توانستند در کنکور موفق شوند احتمالاً به سبب بهره مندی حمایت اجتماعی و ایجاد ثبات در وضعیت اجتماعی بود، ولی در طی دوره دانشجویی شاید به دلایل وجود مشکلات اقتصادی و عدم وجود خوابگاه متاهلین، وضعیت روند تحصیلی مطلوب نبوده است. حسینی و همکاران مطالعه‌ای که بر روی وضعیت سلامت روانی دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۷۸-۷۹ دانشگاه علوم پزشکی مازندران انجام دادند. بیان داشتند دانشجویان متأهل از وسواس کمتری برخوردارند (۹) در نتیجه انتظار می رود که دانشجویان متأهل از پیشرفت تحصیلی خوبی برخوردار باشند بنابراین بایستی مسئولان آموزش به فراهم نمودن امکانات لازم جهت تسهیل در امر تحصیل دانشجویان متأهل اهتمام ورزند. اختلاف معنی داری در وضعیت تحصیلی دانشجویان بر اساس خوابگاهی و غیرخوابگاهی وجود دارد پیشرفت تحصیلی دانشجویان خوابگاهی مطلوبتر از غیرخوابگاهی بوده است. در مطالعه پیامنی (۱۳۷۵) تنها ۱/۳ درصد دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران شرایط اقامت خود در خوابگاه مجردی را مناسب می دانستند و ۴۵/۷٪ از واحدهای مورد پژوهش درجه بالای مشکلات اقامتی را ذکر می کردند در نتیجه انتظار می رفت که دانشجویان غیرخوابگاهی از پیشرفت تحصیلی خوبی

ضرورت دارد که انگیزه دانشجویان افزایش داده شود (۱۲). البته سایر متغیرها (معدل دیپلم، وضعیت تاهل و سن) را باید در نظر داشت بنابراین پیشنهاد می گردد برای یافتن عوامل و زمینه های واقعی، وضعیت تحصیلی نامطلوب این دانشجویان بررسی های دقیق تری صورت گیرد. ضمن توجه به این که میانگین سن دانشجویان سهمیه شاهد در مقایسه با دانشجویان سهمیه های دیگر بیشتر بوده و اکثریت آنها متاهل بودند لزوم تشکیل کلاسهای کمک آموزشی برای تعمق آموزشهای نظری - عملی دروس اختصاصی بیش از پیش حس می شود و اقدامات لازم به منظور تقویت نگرش انگیزش دانشجویان از جانب اساتید و برنامه ریزان آموزشی و ستاد شاهد دانشگاه به منظور افزایش پیشرفت تحصیلی آنها ضروری به نظر می رسد.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از همکاری پرسنل محترم بایگانی آموزش دانشگاه قدردانی و تشکر می گردد.

برخوردار باشند احتمالاً به سبب وجود مشکلات عدیده دانشجویان غیر خوابگاهی یا شاید وضعیت خوابگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل مناسب تر از وضعیت خوابگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران است. عوامل دیگری نیز در پیشرفت تحصیلی بهتر دانشجویان خوابگاهی دخیل می باشد (۱۰).

در مطالعه ای که توسط یوسفی و همکاران بر روی وضعیت روند تحصیلی دانشجویان رشته پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام شد دانشجویان سهمیه منطقه ۱ و ۲ در مقایسه با دانشجویان سهمیه شاهد از میانگین نمرات بهتری برخوردار بودند (۱۱). در این مطالعه نیز اختلاف عمده ای در وضعیت تحصیلی دانشجویان نسبت به سهمیه های آنها مشاهده شد از ۴ سهمیه مختلف، وضعیت تحصیلی سهمیه منطقه ۱، مطلوبتر از سهمیه های دیگر بوده است و دانشجویان سهمیه شاهد از وضعیت تحصیلی خوبی برخوردار نبودند علاقه و انگیزه کمتری نسبت به دانشجویان سهمیه های دیگر در کسب نمرات بهتر از خود نشان داده اند. از آنجائیکه انگیزه اثر مشخصی بر روی آموزش دارد بنابراین

References

1. Seligman SA. The royal charity the first hundred years. Med His 1980; 24: 403-18.
۲. بخاریان ب. بررسی عملکرد تحصیلی دانشجویان شاهد دانشگاههای شهید چمران و علوم پزشکی اهواز. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز. ۱۳۷۳؛ ۱۰: ۶-۷۳.
۳. لاول ب، احمدی ع. حافظه و یادگیری روشهای نوین در آموزش بزرگسالان. تهران ققنوس. چاپ سوم، ۱۳۷۲؛ ص: ۲۵-۳۷.
4. Biggs JSG, et al. Prenatal problems influencing the academic achievement of medical students. Med Educ 1991; 25:375-82.
۵. سرندی پ. بررسی اثرات چند عامل مؤثر در وضعیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه تبریز. نشریه دانشکده علوم انسانی، ۱۳۷۸؛ ۴ (۱ - ۴): ۸۲ - ۶۸.
6. Bunner KM, Meadoms WM. Mental health and attitudind correlate of academic achievement among university students, Bri J of Edupsy 1976; 46:212 -14.
۷. رفعتی ف، شریف ف، احمدی ج، ضعیفی ب. بررسی وضعیت پیشرفت تحصیلی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شیراز و عوامل مرتبط با آن. فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی حضرت فاطمه (س) شیراز، ۱۳۸۰؛ ۱۱: ۶-۱.
۸. کمالی ف. بررسی رابطه علاقه تحصیلی با پیشرفت دانشجویان دانشگاه تربیت معلم. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم. ۱۳۶۶؛ ص: ۵۸.
۹. حسینی س ح، موسوی س ا. بررسی وضعیت سلامت روانی دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۷۸-۷۹ دانشگاه علوم پزشکی مازندران. دانشگاه مجله علمی - پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران. ۱۳۷۹؛ ۲۸: ۲۳-۳۲.
۱۰. پیامنی ش. بررسی مشکلات در خوابگاه از دیدگاه دانشجویان مقیم خوابگاه های مجردی دانشجویی دانشگاه های علوم پزشکی تهران (۱۳۷۵) طب تزکیه، ۱۳۸۰؛ ۴۳: ۴-۲۰.
۱۱. یوسفی م، سعیدی ج م. بررسی وضعیت روند تحصیلی دانشجویان رشته پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی همدان در طی پنج سال تحصیلی. طب تزکیه، ۱۳۸۱؛ ۴۵: ۲۱-۱۶.
12. Khadviezadeh T, Saif AA, Valae N. Learning and study strategies of medical students in Mashhad university of medical sciences & health services. J of Med Edu 2001; 1(2) : 112-18.

* آدرس نویسنده مسئول: بابل، دانشگاه علوم پزشکی، گروه پرستاری و مامایی، تلفن: ۰۱۱۱-۲۲۲۹۵۹۱-۴.